

GEOPARKEN PÅ SKEDSMOKORSET

Geoparken på Skedsmokorset er en lite kjent geologisk perle. Geoparken er Norges første geologiske park og ligger ved Trondheimsveien på Berger. Den ble gravd fram fra et kommunalt sandtak i 1985. Her kan man se det blottlagte grunnfjellet og steiner fra forskjellige geologiske perioder som er fraktet hit med isen fra store deler av Østlandet - helt opp til Jotunheimen.

Fjelloverflaten i parken er formet og polert av ismassene som beveget seg over distriktet. I bunnen av isen var det steiner som satte skuringsstriper i fjelloverflaten.

Video fra Geoparken: <https://www.youtube.com/watch?v=rsZJSUIGvbY>

Skedsmokorset Rotaryklubb driver Geoparken i samarbeid med Lillestrøm kommune.

Grunnfjellet i Skedsmo

Fjellgrunnen i Skedsmo hører til det store syd-Østnorske grunnfjellsområdet. Med grunnfjell mener geologene fjell som ble til i jordens urtid eller Prekambrium. For over 1000 millioner år siden var det svære fjellkjeder i Norge. Skedsmo lå sentralt i den Norsk-Svenske fjellkjeden. Fjellkjeden ble til ved at fjell-lag ble presset sammen og opp. Lagene ble foldet og bergartene ble omdannet. Etter foldingen trengte det opp smeltemasse som størknet bl.a. til granitt.

Mot slutten av urtiden var fjellene slitt ned. På fjelloverflaten i dag kan vi se hvordan fjellkjeden så ut inni for 1000 millioner år siden. Lyse og mørke fjell-lag er foldet i fine mønstre. Flere steder kan vi se yngre granittganger som skjærer gjennom de foldete lagene.

I Geoparken finner du grunnfjellsbergarter, som finnes i berggrunnen – blant annet gneis, amfibolitt og pegmatitt. I tillegg finner du også bergarter som har blitt fraktet til området med isbreer – blant annet gabbro som har kommet helt fra Jotunheimen.

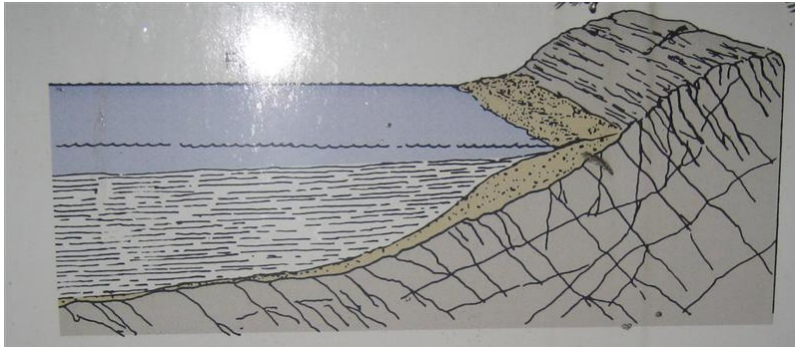

En demonstrasjonsmur gir opplysninger om de geologiske forekomstene en ser.

Sandmassene i dette området er fra ishavsmeltingen for ca. 9000 år siden.

Slutt på istiden

Berger Grustak var en del av et gammelt isranddelta dannet på slutten av siste istid. I de steile

skråningene ovenfor Geoparken ser vi lag-delingen i smeltevannavsetningene. Flaten ovenfor grustaket markerer bunnen av den gamle fjorden nær strandkanten mot Hekseberget. Steinene i grustaket ble fraktet med is og smeltevann. De skriver seg fra fjellgrunn fra øvre Gudbrandsdal til Skedsmo.

Geoturisme og naturopplevelser

Norges geologi gir rom for majestetiske og minnerike opplevelser. Geoturisme har blitt en sterk nisje, med både geoparker og geologiske attraksjoner.

<https://www.ngu.no/fagomrade/geoturismenaturopplevelser>

Geoparken på Skedsmokorset er på topp 10 listen over geologiske attraksjoner i Norge.

<http://www.geo365.no/geofunn/>

Dugnadsgjengen i Skedsmokorset Rotaryklubb

Parken besøkes fra barnehager, grunnskoler og videregående skoler i Oslo og Akershus

Parken er etablert takket være Steinar Skjeseths store interesse for geologi.

Etter at man hadde oppdaget grunnfjellet i grustaket på Berger, ble professor Steinar Skjeseth fra ÅS Landbrukshøgskole kontaktet. Han fant fjellpartiet så interessant at han foreslo å anlegge Norges første geologiske park i området.

Han hadde sitt daglige virke på Norges Landbruks Høgskole, men brukte mesteparten av sin fritid på skoleklasser og foreninger av alle slag, til å fortelle om geologi. De fleste tilhørere, unge som gamle, ble grepet av hans levende og lett forståelige fortelling om geologi og jordens tilblivelse.

Lillestrøm kommune har båndlagt arealer i tilknytning til enten viktig naturområder eller kulturminner som anses av å være av kommunal interesse. Båndleggingen skal verne naturmiljøet, geologiske spor og kulturminner. Geoparken er i kommuneplanen beskrevet som et slikt båndlagt område

STEINHUSET – ET VISNINGSSENTER FOR GEOLOGI

Skedsmokorset Rotaryklubb har siden 1985 vedlikeholdt og driftet Geoparken basert på frivillig innsats fra klubbens medlemmer. Parken besøkes fra barnehager, grunnskoler og videregående skoler i Oslo og Akershus. Rotaryklubben har de siste 7 årene arrangert Geologiens dag, et åpent arrangement for publikum i alle aldre.

I forbindelse med utbyggingen i Berger-området etableres det nye turstier, gang og sykkelveier. Dette medfører at Geoparken blir lettere tilgjengelig og et naturlig møtested i lokalmiljøet for både unge og eldre.

Med økt interesse for geoturisme og naturopplevelser har Geoparken et betydelig potensial for å kunne bli en viktig arena for regional kunnskapsformidling.

For å gjøre parken mer attraktivt bygger Skedsmokorset Rotaryklubb et stein- og mineralhus i Geoparken. Steinhuset skal være et visningshus hvor besøkende vil få muligheter til å bli kjent med Norges Geologi. Vi ønsker å kunne kombinere visning i uteområdet med innendørs steinsamlinger og formidling.

Skedsmokorset Rotaryklubb har i en årrekke arbeidet for å kunne realisere Steinhuset. Med 300.000 kroner i bevilgning fra Skedsmo kommune og godkjent byggetillatelse ble det mulig å starte opp byggeprosjektet høsten 2018. Huset har en grunnflate på 70 kvm og bygges av Rotaryklubben på dugnad. Prosjektet har en kostnadsramme på 755.000 kroner + 1800 timer ubetalt frivillig dugnadsinnsats. Steinhusprosjektet er finansiert av Rotary og Lillestrøm kommune.

Steinhuset tar form - status oktober 2020

Klubbens plan å skape et visnings- og informasjonssenter for geologi med utstillinger (bergarter, mineraler og fossiler fra Norge) og undervisningsmateriell i form av plansjer, kart, presentasjoner og bøker samt inventar for å kunne ta imot opp til 40 personer fra ulike grupper i alle aldre. Med et eget hus i Geoparken kan vi ha visninger på mer permanente basis.

Klubbens medlemmer vil reise rundt i Norge og samle stein for å komplettere steinsamlingen. Vi har kjøpt en stor stein- og mineralsamling og fått positiv respons fra Lom Steinsenter, Blaafarveværket og Foldal gruver samt fagpersoner i lokalmiljøet om hjelp til utstillingen.

Klubben kjenner ikke til at det er tilsvarende visnings-senter med tilhørende uteareal i Østlandsområdet. (Geologisk museum i Oslo har kun innendørs visning).

Steinhuset er et unikt nærmiljø og kulturarv-prosjekt, som vil komme mange til gode.